

İkinci Nesil Reform Hamlesine Odaklanırken

“Gelişmiş ülkelerin şirketlerinin sıfır hata, tam zamanlı üretim ve azami hız gibi yöntemlerle çalıştığı bir küresel ortamda, Türkiye'nin hâlâ Avrupa'nın onda biri kadar verimlilikle çalışması, sanayiinin rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörlerden biridir”

M. Rifat HİSARCIKLIÖĞLU
TOBB Başkanı

Günümüzde dünya milletleri, teknoloji üretimini az ya da çok yakalayanlar, daha doğrusu teknoloji üretebilenler ve üretemeyenler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Dolayısıyla, teknoloji üretimine dayalı yepyeni bir iş bölümü doğmaktadır. Teknoloji üretebilen ülkeler neyin, nasıl üretebileceğini gerçekleştirdikleri teknolojik yeniliklerde belirlemektedirler. Bu sayede de rekabet güçlerini güçlü ve sürekli kılabilmektedirler.

Bugün Türk sanayisi esas itibarıyla ithal teknolojilerle ayakta durmaktadır. Bu da teknolojik ve ekonomik bakımdan dışa bağımlılık anlamına gelmektedir. Türkiye'nin bu bağımlılığının azaltılması ve sürdürülebilir bir rekabet avantajı kazanması açısından, kendi ürettiği teknolojiyi kullanması şarttır. Dünyada gelişmiş hiçbir ülke yoktur ki, çoğunlukla ithal teknolojiyi kullanarak ya da üniversite-sanayi işbirliğini etkin bir şekilde harekete geçirmeden kalkınmış olsun.

Ülkelerin rekabet gücünü belirleyen faktörlerden biri de maliyetlerin azaltılmasıdır. Verimlilikteki artışın maliyetleri doğrudan etkilediği ve malların kalitesinin artırılmasında etkin rol oynadığı göz önüne alınırsa, verimliliğin rekabet avantajı yaratmadaki önemi ortaya çıkmaktadır.

Japonya'da yapılan bir araştırmada, verimlilik düzeyindeki her bir puanlık artışın, enflasyonu üç puan düşürdüğü belirlenmiştir. AB ülkelerindeki ortalama işgücü verimliliğinin ülkemizden on kat fazla, enflasyonun ise neredeyse onda biri düzeyinde olması, verimliliğin önemi hakkında ayrıca bir fikir vermesi açısından iyi bir göstergedir.

Gelişmiş ülkelerin şirketlerinin sıfır hata, tam zamanlı üretim ve azami hız gibi yöntemlerle çalıştığı bir küresel ortamda, Türkiye'nin hâlâ Avrupa'nın onda biri kadar verimlilikle çalışması, sanayinin rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Ülkemizin sağlayacağı ciddi bir verimlilik artışı, sanayide rekabet gücü açısından çok büyük katma değer yaratacaktır. Dolayısıyla ülkemizde örneğin, işgücü verimliliğini artırmasıyla büyük bir rekabet avantajı yaratacağı ortadadır. İşgücü verimliliğinin artması ise eğitime ve

özellikle de hizmet içi eğitime bağlıdır.

İktisatçılar, eğitimin azalan verimler kanuna değil, artan verimler kanuna tabi olduğunu ifade etmektedirler. Buna en iyi örnek ise, Motorola firmasının eğitime ayırdığı her bir dolar karşılığında 30 dolar verim artışı sağlamasında görülmektedir. Ülkemizde de bu konuda başarılı örnekler bulunmaktadır. Toplam kalite uygulaması sonucu Netaş'ın üretimindeki hatalar yüzde beş, piyasaya yeni ürün sunma süresi yüzde 40 azalmış, müşteri tatmini iki kat, ihracat geliri sekiz kat, çalışan başına net kâr ise 35 kat artmıştır. Özetle çağımızda iktisat bile eskisinden farklı bir duruma gelmiştir. Daha 20 yıl önce üretim faktörleri olarak toprak, emek ve sermaye (ve hatta teşebbüs) görülürken, bugün birinci üretim faktörü organizasyon olmuştur.

Günümüzde bilgi düzeyi yani teknolojik değeri yüksek olan ürünlerin katma değeri de fazla olduğu için, bu ürünlerden sağlanan gelir de bir o kadar fazla olmaktadır. Bilişimin yarattığı katma değer bu açıdan çok çarpıcıdır. Tüm hammadde ve işçilik maliyeti dâhil toplam üretim maliyeti bir cent civarında olan bir boş bir CD'nin satış fiyatı 30-40 cent iken, bu CD'nin dolu olması halinde fiyatı bir dolara çıkmaktadır. Görüldüğü gibi bilginin ve teknolojinin doğru kullanılması halinde işgücü etkinliği artarken maliyetler düşmektedir. Son on yılda ABD'de sadece bu tür verimlilik artışlarının sayesinde sağlanan ilave katma değer bir katrilyon dolara, gelir artışının ise 700 milyar dolara ulaştığı tahmin edilmektedir.

Başarıya ulaşmış ülkelerle başarısız ülkeler karşılaştırıldığında, başarının temelinde iki temel husus olduğu görülmektedir. Bunlardan biri; makroekonomik dengeleri kurmak ve sürdürmektedir. Devletin iktisadi hayata müdahalesinin ne kadar olacağı, ne şekilde ve hangi araçlarla yapılacağı, teferuat olarak kalmaktadır. Çünkü, makroekonomik denge kurulduğu ve idame ettirildiği ölçüde, ekonomilerin içerden veya dışardan gelecek şoklara karşı dayanma gücü artmaktadır. Böylece tasarrufların artması ve bu yolla da kaynakların yatırımlara yönelmesi ile dış dünyaya açılma ve dünya ticaretinde önemli bir pay alma mümkün olmaktadır. Başarılı ekonomilerdeki ikinci ortak nokta ise; hepsinde eğitime büyük bir ağırlık verilmesi ve eğitimin sadece sayısına değil, kalitesine, kompozisyonuna verilen önemdir.

Sanayileşme için en önemli stratejiler sadece sanayinin kendisi ile ilgili olanlar değildir. Önemli olan, daha geniş kapsamlı ekonomi politikalarıdır. Hiçbir sanayi veya ticaret politikası tek başına eğitimsiz ve istikrarsız bir ülkeyi kalkındıramaz. Makroekonomik istikrar ve iyi eğitim sistemi bir ülkenin kalkınması için ilk temel gerekliliktir.

Ancak bir ülkede makroekonomik dengenin ve siyasi istikrarın olmaması, diğer şartlar sağlanmış bile olsa, rekabet gücünü tek başına olumsuz yönde etkileyen en önemli faktör olmaya devam etmektedir. O halde ikinci nesil reform hamlesine odaklanırken, başlangıçta büyük bedeller ödeyerek tamamladığımız birinci nesil reformları muhafaza etmeye de aynı önemi vermek zorundayız.